

2021-04-06

Yttrande diarienummer KSN-2017-0007

Yttrande över utställning av Fördjupad Översiktsplan för de Sydöstra stadsdelarna inklusive Bergsbrunna - härafter kallad FÖP.

Vi stödjer inte kommunens förslag att bygga 21 500 nya bostäder i de Sydöstra stadsdelarna. Detta är de största byggnadsplanerna någonsin i Uppsalas historia som skulle öka befolkningen i ett redan befintligt bostadsområde från 10 000 till 60 000 inv, alltså en ökning på 500%. Förslaget innebär att 45% av Uppsalas expansion de kommande 30 åren kommer att genomföras i Sävja med omnejd, vilket är fullkomligt oacceptabelt. En enda stadsdel i Uppsala kan inte belastas för hälften av Uppsalas planerade expansion.

Kommunen bör ändra i planen enligt förslag nedan och handlägga denna Fördjupade översiktsplan (FÖP) på nedanstående sätt:

1. Föreningen Sydöstra Uppsala kräver en demokratisk process om de största byggnadsplanerna någonsin i Uppsalas historia.

Mötesfrihet är tillsammans med organisationsfrihet och yttrandefrihet en förutsättning för folkets deltagande i demokratin. I Sverige liksom i de flesta demokratier är mötesfriheten skyddad i grundlagen. Vidare konstateras att de medborgerliga och politiska rättigheterna innefattar ett skydd mot ingrepp av olika slag från statsmakternas sida samt skydd mot maktmissbruk eller godtycke vid myndighetsutövning.

Valet 2022

Beslut om planförslaget för Sydöstra stadsdelarna bör inte tas förrän efter valet 2022.

Kommunen (politikerna) har tidigare sagt att vi har fått möjlighet att yttra oss kring denna fråga vid föregående val. Föreningen konstaterar att frågan då INTE var väl förankrad hos medborgarna och har därmed gått majoriteten förbi. Låt medborgarna få framföra sin röst om de största byggnadsplanerna någonsin i Uppsalas historia!

Mötesfrihet

Pandemin inskränker på medborgarnas mötesfrihet och konsekvenserna blir därmed att även vår yttrandefrihet begränsas när det gäller åsiktsbildning. Dessutom ska medborgarnas möjlighet att tycka till och få information om byggplanerna gälla alla, på lika villkor. Även om kommunens politiker har annonserat i UNT gällande byggplanerna har inte alla fått tillgång till denna information. Det finns fortfarande människor som inte känner till dessa planer. Alla har inte ekonomisk förutsättning att prenumerera på UNT. Alla kan inte det svenska språket. Alla har inte möjligheten/kunskap att delta digitalt och Sävja bibliotek har begränsad service och tillhandahåller inte t.ex. UNT för tillfället. Därmed får inte alla medborgare information vilket försvårar för en demokratisk delaktighet.

Vidare anser vi att det är särskilt odemokratiskt att hasta igenom beslut i en tid när fysiska samrådsmöten inte kan äga rum och utställningar endast kan ske på digital väg. Att kommunen valde att förlänga utställningstiden efter påtryckningar med endast två veckor är inte tillräckligt i en tid som denna eftersom vår möjlighet till att mötas fortfarande är begränsad. Den demokratiska processen har därmed inte fullföljts.

Andra myndigheter och organisationer ställer in och ställer om, vilket vi menar att även kommunens politiker och tjänstemän också kan göra. Det är under all kritik att vi ska behöva påminna dem om detta när det borde vara en självklarhet.

Denna situation som pandemin medfört i Sverige utgör det största intrånget i medborgarnas politiska fri-och rättigheter i modern svensk historia. Kommunen bör därmed avvakta med att fatta beslut gällande planförslaget. Mot bakgrund av att de påskyndar processen utan hänsyn till oss medborgare tyder det på både maktmissbruk och godtycke vid myndighetsutövning.

Informationsmöten, chat mm.

Föreningen kritiserar de digitala mötena som kommunen har genomfört. Vi konstaterar att medborgarna inte heller har fått möjlighet att nyttja sin demokratiska rättighet fullt ut i samband med de digitala informationsmötena. Som nämnts tidigare är det många som varken kan tekniken eller språket. I dessa chat/ panelsamtal kunde man endast ställa frågor genom en chatt. Någon muntlig dialog t.ex. via telefon genomfördes inte. Detta medförde att en del frågor missuppfattades. Man kunde inte heller ställa några följdfrågor/ följdfrågorna togs inte upp.

Vid första tillfället raderades en del av inläggen/frågorna. Vid det andra tillfället valdes frågorna ut. Vi som närvarade på mötena fick därmed inte ta del av vad andra ställde för frågor vilket är viktigt och relevant för den demokratiska processen. Att vissa inlägg/frågor dessutom raderades är under all kritik och inskränker på vår yttrandefrihet.

Vidare har kommunen bjudit in de lokala föreningarna till ett muntligt digitalt möte. Även detta möte var begränsat gällande både tid och frågeställningar. Någon dialog genomfördes inte och man kan undra varför kommunen valde att bjuda in till detta möte om det inte endast var för att kunna hävda att vi fått den möjligheten.

Detaljplan för östra och södra Nántuna

Vidare konstaterar vi att kommunledningen givit Plan- och Byggnadsnämnden i uppdrag i feb/mars- 21 att genomföra en detaljplan gällande väg 255 för östra och södra Nántuna INNAN ovanstående utställningstid är klar och INNAN medborgarnas yttranden har kommit in! Även om nu nämnden har stoppat detta visar det på att de ansvariga i kommunen har för avsikt att köra över oss medborgare utan att ta hänsyn till våra synpunkter. Att ge nämnden detta uppdrag är inte endast en olämplig och oetisk handling som visar på att kommunledningen försöker driva igenom projektet med alla medel, utan visar också på att myndighetsutövningen missbrukas. Därmed går kommunen också mot sitt egen tidsplanering, se s. 2 i FÖP-en "planprocessen med tidsplan". Att hoppa över steg i processen för att man anser sig ha bråttom kan omöjligt vara rätt. De ansvariga politikerna bör visa respekt för oss medborgare!

2. Omförhandla avtalet om 4-spår med staten och begränsa antalet bostäder samt fördela dem över hela Uppsala kommun.

Föreningen ställer sig frågande till om Uppsala behöver växa i denna storskalighet på kort tid. Uppsala är känt för att vara en mindre stad med attraktiva stadsdelar, allra minst sydöstra Uppsala. Vi anser att det finns en risk att Uppsalas attraktion minskar i takt med att staden växer. Det saknas en analys kring detta. Vill Uppsalas medborgare att befolkningsmängden ska öka i den storlek och takt som de bestämmande politikerna förespråkar? Föreningen anser även att de sydöstra delarna inte behöver ta det största ansvaret för att Uppsala "behöver" växa.

Precis som Handelskammaren kommenterar i sitt yttrande den 25 maj 2020 anser föreningen att lärdomar från tidigareårens storskaliga stadsutvecklingsprojekt inte får hamna i skymundan. Den kraftiga expansionen av bostäder och arbetsplatser under det så kallade miljonprogrammet 1965-1975 präglades också av höga mål, stor innovationstakt och inte minst nya idéer kring såväl mobilitet samt social hållbarhet. Resultatet motsvarade inte de höga förväntningarna, utan tvärtom gav negativa konsekvenser som vi brottas med än idag. Bakom misstagen låg inte sällan uttalade eller outtalade önskemål om förändrade mänskliga beteenden. Det är viktigt att samma misstag som ledde till miljonprogrammets problem inte upprepas.

Mot bakgrund av att det saknas en analys i FÖPen om hur miljonprogrammets problem inte upprepas, är ytterligare ett skäl till att begränsa antalet bostäder samt fördela dem över hela kommunen.

3. Föreningen Sydöstra Uppsala efterfrågar förtydligande av slagord och konsekvensanalys på flera områden.

Föreningen undrar vad "social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet" betyder med avseende på byggplaner, byggprocessen, den färdigställda stadsdelen, den nuvarande och kommande befolkningen i området och ekosystemet. Detta tydliggörs inte i FÖPen.

Social hållbarhet

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/>

Folkhälsomyndigheten skriver att social hållbarhet spelar en avgörande roll i demokratiska samhällen. Social hållbarhet handlar om välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och tillit. Ett socialt hållbart samhälle värderar människors lika värde högt och möjliggör att individer kan uppfylla sina fysiska och psykologiska behov. Att motverka psykisk ohälsa, ensamhet och utanförskap och istället skapa gemenskap, tillit och förtroende är socialt hållbart. För att uppnå detta krävs att vi är och får vara delaktiga i samhällsutveckling.

Idag är Vilan/Nåntuna/Sävja/Bergsbrunna-området en socialt hållbar stadsdel. De flesta av de boende av alla åldersklasser känner sig trygga och tar det offentliga rummet i anspråk. Det finns umgängesytor både inomhus (bibliotek och kulturcentrum) och utomhus (främst närheten till naturen så som Stordammen och skogen, men även många lekparkar, boule och pumptrack-banan). Dessa umgängesytor - främst naturen - utgör idag en mötesplats mellan boendena inom de olika områdena och man känner igen varandra. Mötesplatserna bäddar för större grannsämja och förståelse mellan de boende. För att undvika konflikter i och mellan områdena behöver därför grönytorna inte bli mindre eller färre än vad de är i dag och områdets by-karaktär behöver behållas.

När det gäller vår farhåga kring att detta blir ytterligare ett miljonprogram har både Johanna Wiklander och Erik Pelling svarat att kommunen har lärt sig av tidigare misstag och kommer att bygga bort sociala barriärer. Föreningen undrar därför; Vilka misstag som har gjorts tidigare har kommunen identifierat? På vilket sätt kommer kommunen att undvika dessa misstag? Och hur kan man bygga bort sociala barriärer? Varför står inte detta med i FÖPen?

Ekonomisk hållbarhet

Eftersom hela projektet har tillkommit på grund av de 4-spåren och avtalet inbegriper en bro över fyrisån borde det vara en självklarhet att starta byggandet först när finansieringen är klar och den tilltänkta bron godkännts av alla instanser. På vilket sätt blir det ekonomiskt hållbart ifall tex inte det kommer kunna bli en bro? Vilka konsekvenser blir det då för alla 60.000 invånare?

Av Handelskammarens yttrande framgår vidare att ungdomar och människor med utländsk bakgrund väntas stå för en betydande del av kommunens framtida befolkningsökning. Precis som Handelskammaren anser föreningen att närmare analyser behöver göras av efterfrågesituationen och befolkningens sammansättning i området eftersom detta har betydelse för såväl betalningsförmåga, utbyggnadstakt och efterfrågan på olika upplåtelseformer.

Ekologisk hållbarhet

I FÖPen står att kommunen önskar lokala kretslopp vad gäller matproduktion, vatten-, el- och värmeförsörjning samt avloppshantering. Det finns dock inga detaljer kring detta. Dessutom har inga ytor för detta reserverats i FÖPen. Var ska detta byggas?

Eftersom detta kretsloppssystem kommer avvika mycket från den nuvarande standarden i byggbranschen undrar föreningen vem som betalar dessa system. Är det framtida invånare genom högre avgifter/priser eller kommunen genom höjd kommunalskatt?

Föreningen efterfrågar tydlig konsekvensanalys som stöds på insamlad data om hur det är idag, vad en utbyggnad skulle förändra och vilka konsekvenser det skulle ha. Den konsekvensanalys som finns tillgänglig idag är framtagen i en hypotetisk modellvärld eftersom ingen datainsamling (förutom artinventering) om begreppet i dagsläget har genomförts.

Barnkonsekvensanalys

Kommunens barnkonsekvensanalys saknar en sammanställning på hur barnen i de sydöstra stadsdelarna har det idag. Utgår man från en innerstadsmiljö, finns det många viktiga punkter i barnkonsekvensanalysen som borde förbättras. MEN, idag har stadsdelen by-karaktär. Barnen lever i en god utemiljö vilket medför att många barn går/cyklar själv till/från skolan, går utan föräldrar till biblioteket, kulturhuset och rör sig utan vuxnas sällskap bland lekparken och grönområden. Det finns även skolor utan inhägnad gård där barnen får leka i en del av skogen. De upplever öppenhet, frihet och utsätts inte för trafikbuller eller luftföroreningar.

Naturen bjuder in till fysisk aktivitet, innehåller sina egna fysiska utmaningar (klättra på stora stenblock, balansera på fallna trädstammar, promenera och springa på ojämn mark) och bjuder på en fantastisk rörelsefrihet. P.g.a. det naturnära området,

trygghetskänslan och relativt liten trafikpåverkan har barnen möjlighet till självständig och utforskande rörlighet i stor utsträckning. Denna rörlighet är oerhört viktig för barns psykosociala utveckling och välmående eftersom de upplever sig som självverksamma, vilket kommunen skriver i barnkonsekvensanalysen. Genom att bygga en innerstadsmiljö kommer kommunen begränsa denna rörlighet enormt. T.ex. kommer inte några lekparker kunna ersätta naturen.

Föreningen efterfrågar därmed en analys där det framgår vilka konsekvenser en utbyggnad har för barnen jämfört med att leva i en naturnära miljö.

Konsekvensanalys om livskvalitén

Föreningen efterfrågar en analys av hur livskvalitén för dagens och även framtida boenden förändras. Kommer den att förbättras? Hur tillvaratas livskvaliteten på bästa sätt?

I FÖPen kan man läsa; "passa på att titta in igenom planken runt byggena som pågår. Du vet maskinerna är så tysta och det luktar trä".

Föreningen anser att det är provocerande att kommunen framhäver att "maskinerna kommer att vara tysta och lukta trä" när de boende i området kommer att få utstå sprängningar, pålande och annat byggbuller samt en försämrad luftkvalité så som byggdamm och avgaser i många år framöver.

Vidare är ljusinsläpp en del av livskvalitén. Av FÖPen framgår att "generös dagsljusförsörjning av bostäder ska vara centrala kvaliteter". Föreningen menar därför att det bör skrivas in i FÖPen att minst 90% av alla nya bostäder utformas så att de får minst 5 h sammanlagd soltid vid höst- och vårdagjämning. (Enligt rekommendationer i "Byggekologi-kunskaper för hållbart byggande, Svensk Byggtjänst 2004.)

Pandemin

Det saknas en konsekvensanalys angående pandemins långtgående effekter gällande människors behov av boende och resande. Detta bör tas i beaktande då nyttan av ett fyrspår/station samt dimensionen av det planerade bygget inte säkerställts. Pandemin har fundamentalt förändrat hur vi reser och arbetar, men även vilka behov våra hem ska uppfylla och hur våra städer ska utformas. Trångboddhet bör undvikas.

4. Föreningen Sydöstra Uppsala efterfrågar ett bättre skydd av naturen och alla naturreservaten.

Idag är planområdet ett område med intakt natur i olika miljöer: skog, våtmark, äng, ås, å, bäck och jordbruksmark. Varför ska detta förstöras? Och i efterhand ersättas med en konstgjord parkanläggning som ett försök att återskapa naturen? Konstgjorda miljö med hårdgjorda ytor samt några "gröna kilar" och spridningsstråk ersätter inte en väl fungerande ekologisk helhet. Även naturliga nischer och stråk kommer förändras och utformas biologiskt när naturliga samband försvinner. Parken behöver årtal att gro och blir ändå inte lika "värdefullt" som innan.

I FÖPen pratas det om fågelkvitter och det har Johanna Wiklander gjort på mötena också - vi boende upplever det redan i dag! Det är tyst på vintern och från tidig vår väcks man av gäss/ankor som anländer till Stordammen och Årike Fyris. En vacker naturupplevelse som händer omvänd på hösten där stora flockar samlas här för att fylla på fettreserverna och flyger söderut. Med 30-årig buller, massor av nya invånare och torrläggning av våtmarken samt en bro över Årike Fyris kommer detta att försvinna och fågelkvitter kommer vara ett minne blott. Skydda det rika fågellivet kring Stordammen.

Lunsens och Årike Fyris naturreservat med dess närhet till en storstad är ovärderlig och bjuder alla Uppsalabor in till friluftsliv året om. Bevara mer av naturvärdena i planområdet - även för kommande generationer!

Hela området norr om Stordammen hotas av utbyggnaden. Nyckelbiotoper präglad av artrikedom och rödlistade hotade arter och olika miljöer såsom våtmarker, kärr, bäckar och diken kommer att utplånas. Vattenflöden försvinner och riskerar att förorenas under byggtiden. Detta är varken försvarbart eller hållbart!

Både vedsvampar och koppartaggsvamp finns i ett område med 250-åriga träd och även ullticka som är rödlistad. I området finns också hotade fjärilar, tvåvingar och sländor - även i direkt anslutning till den befintliga bebyggelsen. Detta p.g.a. närheten till ett intakt ekosystem och många öppna vattendrag. Det finns också svärmare t.ex. bredbrämad bastardsvärmare som är vår största bastardsvärmare och som har funnits länge i den svenska faunan. Även mindre bastardsvärmare och sexfläckig bastardsvärmare är rödlistade. Den citronfläckade kärrtrollsländan är rödlistad och känslig för dränering. Av tvåvingar kan blankpannad kalögonbroms nämnas med endast 20 observationer i hela Sverige. I området finns fridlysta orkidéarter som Jungfru Marie nycklar, Korallrot, Kärrknipprot och Knärot nordväst om Stordammen. Den sistnämnda är skyddad enligt 8 § i artskyddsförordningen.

Det finns även groddjur som större vattensalamander kring Stordammen och mindre vattensalamander i södra delarna av planområdet. Dessa är skyddade enligt 6 §

artskyddsförordningen. 118 rödlistade fågelarter har inrapporterats till Artportalen såsom insektsfynd som Svartbagge (hotad), solitära bin och andra steklar.

Källor: Artdatabanken och hållbarhetsbedömning sid. 48 (u-a kommun)

De förstärkningsåtgärder som FÖPen anger angående ökat besöksstryck i Lunsen är inte tillräckliga. Att ställa krav på skydds- och förstärkningsåtgärder omkring entreer, stigar och målpunkter räcker inte för att bibehålla Lunsens karaktär, biologiska mångfald och motverka det markslitage, höjda bullernivåer samt nedskräpning som kan förutses. Utbyggnaden medför även risk för föroreningar av/i mark och vatten. Det finns därför skäl att inte koncentrera tusentals bostäder i det här området. Hela projektet framstår som ett enda stort risktagande med miljön som insats.

5. Föreningen Sydöstra Uppsala vill att de boende ska ha tillgång till rekreation och friluftsliv.

Rekreation i naturen är starkt sammankopplat med människors fysiska och psykiska hälsa. I området kring fyrisån och naturreservaten finns höga naturvärden och en genuin landskapsbild med stora möjligheter till friluftsliv och rekreation.

Lunsen

Lunsen och andra naturområden är platser som frekvent nyttjas för flera olika ändamål. De mycket vackra och lättillgängliga miljöerna som används av både privatpersoner och föreningar, bland annat genom att vandra, orientera, cykla, plocka bär och svamp.

Mängder av barnfamiljer nyttjar hela området för olika naturupplevelser och även skolorna använder området flitigt för diverse naturundervisning.

Vi anser inte att de rekreativa stråken i stadsmiljö som FÖPen utlovar inte uppfyller den kvalitet och omfattning av natur och friluftsliv för människor vars intresse är just friluftslivet och nyttjandet av naturen.

Det framgår inte av FÖPen hur ni kommer att kompensera för detta. Parkstråken kompenserar inte den verkliga naturen.

En stadsdel med aktiva invånare!

Vi ser med oro på hur dragningar av vägar, ökning av trafik och byggnation hotar inskränka den aktiva livsstil som idkas av många invånare i området! Här samsas ryttare med löpare, cyklister på väg och terräng, och hundägare på långpromenad året runt. På vintern åks det skidor på längden i spår som prepareras av boende i området. Det senaste året har man sett en explosion i promenerande grannar, som utnyttjar pandemins påtvingade hemarbete till att ta lunchpromenader i närmiljön. Vi

har även sett en ökning av hundägare. Det är uppenbart, att invånarna älskar och utnyttjar sin närmiljö. Vi ser med oro på hur kommunens planer oundvikligen kommer att begränsa dessa möjligheter. Konsekvenserna blir därmed att vi kommer att få förflytta oss med bil för att kunna nyttja naturområden vilket vi anser inte är rimligt och också blir en klassfråga.

6. Bygg inte 3-8 våningshus längs väg 255 mellan Kuggebro och Nántuna Backe.

Att omvandla väg 255 till en stadsgata där 5-våningshus eller högre skall byggas kommer brutalt att avvika från nuvarande boendestruktur. Vi har en önskan att inte påbörja byggnationen vid väg 255. Om det måste byggas där ska det endast byggas småhus/radhus, annars förstör det området karaktär. Det naturliga är att istället börja bygga vid den nya stationen och låt projektet därifrån växa i lagom takt och efter behov. Detta för att det är en plats som påverkar majoriteten av boenden minst.

På drygt 30 år har det i Sävja byggts 2 200 bostäder, mestadels radhus i skogsmiljö. Nu planerar kommunen att bygga ytterligare 21 500 bostäder i vårt område, nästan enbart höghus i stadsmiljö. Detta är 10 gånger fler under samma tidsperiod och kommer att innebära en intensiv byggarbetsplats i området med trafikproblem och allt vad det innebär med trafikköer, sprängningar, buller och försämrade luftkvalité under de närmaste 30 åren.

255:an är en omledningsväg för E4:an under Trafikverkets regi. Byggs det tusentals bostäder längs 255:an, kommer boenden utsättas för stora hälsorisker i form av luftföroreningar, buller och trafiksäkerhet. Precis som Trafikverket uttrycker i sitt yttrande ifrågasätter vi att kommunen redan i detta tidiga skede avser ta avsteg och frångå riktlinjer för människors hälsa och säkerhet. En del av de planerade bostäderna har planerats på mark som inte ägs av kommunen, vilket inte indikeras på något sätt. Dessutom har Trafikverket meddelat att skötseln av 255:an överlämnas till kommunen om vägen blir en "bostadsgata". Vem betalar för dessa kostnader?

7. Föreningen Sydöstra Uppsala önskar att kulturmiljön bevaras.

Vi anser att det är viktigt att området nuvarande genomtänkta struktur med en by- och småhuskaraktär får bibehållas. Bevara de värdefulla avskiljande natur och landskapselementen emellan dessa, dvs gröna korridorer, skogsgremsor, hag- och jordbruksmarker. Vi tycker att det behövs skyddsåtgärder kring kulturmiljöer såsom Linnés Sävja och fornminnen.

Det behövs en god fysisk miljö för att utveckla ett tryggt kulturarv. Att bygga "miljonprogramsområden" anser föreningen vara riskabelt.

Att minska antalet bostäder ger bättre förutsättningar att undvika intrång i områden med höga natur-och kulturvärden samt mindre påverkan på befintliga bostäder och verksamheter i området

Vid genomläsning av materialet framstår det hela projektet som ett enda stort risktagande med miljön som insats.

8 Föreningen Sydöstra Uppsala ställer sig kritisk till den inplanerade infrastrukturen.

Får en stad planeras utan infrastruktur?

För att en plan ska vara realistisk och kunna antas, måste det finnas en redovisning av en möjlig lösning för basal infrastruktur som dricksvatten, avlopp och kommunikationer. Finns inte detta är planen ofullständig och får inte antas.

Den fördjupade översiktsplanen (FÖPen) för sydöstra staden saknar information och bedömningar om dessa komponenter. Utred och redovisa bristerna nedan och hur problemen ska åtgärdas!

Dricksvatten

Den avgörande frågan om dricksvatten är inte löst. Bro över Fyrisån vid Ultuna ingår inte i FÖPen, men en sådan riskerar att grundvattnet från Ultunaåsen läcker ut i Fyris. Detta skulle inverka menligt inte bara inom FÖPens område, utan även i vidare delar av Uppsala. Om bro inte kan byggas utgår spårvägslinjen, och då måste FÖPen göras om från grunden.

Hur dricksvattenledningarna ska dras i aktuellt område är inte angivet. De kan dock tänkas gå i samma kulvert som avloppsledningarna, vilkas konsekvenser tas upp i nästa avsnitt.

Avlopp

Avloppssystem måste byggas före eller samtidigt med husen. Inget om detta står i FÖPen. Det går inte att vifta bort problemet och säga att det kommer i detaljplanerna, ty avsaknad av avloppssystem riskerar att omintegöra alla planer för bostäder. Rören kan läggas enskilda eller gå i kulvertar gemensamma med annan infrastruktur. Det allvarliga, det som hindrar att husen överhuvudtaget byggs, är att gravar för rör eller kulvertar inte kan grävas utan måste sprängas ned i berg, åtminstone på sträckan mellan nuvarande Sävja och Asphagen.

Eftersom berggrunden i Lunsenplatån är känslig för sprickbildning riskerar varje sprängning att ge sprickor som avvattnar Lunsen. Följden skulle då bli torrläggning i delar av Lunsen, av Stordammen, av brunnar i Bergsbrunna, av källor i omgivningen (Oxkällan, Aspkällan) och av brunnar och källor väsentliga för kreaturen i Danmark.

Minskat vattenflöde från Lunsen riskerar även att påverka skördarna på slätten nedanför.

Kommunikation

En plan för 60 000 människor måste också innehålla förslag på kommunikation till stora arbetsområden. I FÖPen finns endast redovisat hur människor ska nå arbetsplatser i norra Storstockholm, men de flesta kommer troligen att vara beroende av arbeten i Uppsala. Fyrislund är redan det stora arbetsområdet i Uppsala, och det expanderar i rask takt. Man kunde vänta sig att FÖPen speciellt skulle ange hur förbindelsen till arbetsplatser planeras. Det behövs med all sannolikhet en snabb och kapacitetsstark kollektivtrafik utan byten för arbetsresor mellan Sävjestaden och Fyrislund. I FÖPen finns ingenting av detta, inte ens en vanlig väg för buss eller biltrafik, eftersom väg 255 enligt FÖPens bilaga "Förutsättningar" kommer att korkas igen i högtrafiktid. Byte till bussar via Österleden med egen fil till Boländerna föreslås avlasta 255. De förbinder Sävjestaden med handelsområdet Boländerna, men arbetsresorna behöver bli snabbare, utan byten, och få högre kapacitet.

Lösningen är en kapacitetsstark kollektivtrafik till Fyrislund. Eftersom FÖPen har planerat för spårvagn som inte klarar höjdskillnaden vid Asphagen och ej att korsa järnvägen, slutar den kapacitetsstarka kollektivtrafiken abrupt på berget ovan stationen (med hissar ned). Det dröjer förstås inte många år förrän eventuell spårväg på grund av höga driftkostnader och bristande effektivitet måste ersättas av förarlös trafik, och då hela vägen via stationen till Fyrislund (och Gränby). Många föreslår BRT i stället för spårväg. Sådan kan nå stationen och utan byten föra arbetsresenärer till Fyrislund. Det blir även åtskilligt mindre kostsamt att byta ut BRT än spårväg.

Service-instanser

År 2050 kommer ca. 15% av Uppsalas invånare bo i de sydöstra stadsdelarna.

I och med det speciella skyddet som Årike Fyris och jordbruksmark har, kommer planområdet inte växa ihop med Uppsala stad. Därmed liknar området inte en stadsdel utan snarare en förort eller en egen stad.

FÖPen saknar planerad ytor för den infrastruktur som en stad kräver: Brandstation, polishus, sjukhus, verkstads- och industriområden, reningsverk, elproduktion, postterminal, ytor för godshantering (även i anslutning till handeln), kyrka, en begravningsplats, flera kulturhus, bibliotek och förvaltning (t.ex. servicekontor för FK, Skatteverket, Arbetsförmedling, Uppsala kommun). Dessa funktioner är inte inplanerade i FÖPen.

9. Föreningen Sydöstra Uppsala efterfrågar utredning av alternativa marker för byggandet.

Föreningen vill att man bygger bostäder på en plats där det påverkar de boende minst. Kommunen har inte utrett alternativa marker för byggandet, eller visat att det inte skulle gå att bygga på andra lämpliga marker, t.ex. vid Dansike/Nysala.

10. Föreningen Sydöstra Uppsala ställer sig kritisk till den planerade energiförbrukningen och hållbart byggande.

Nya bostäders energiförbrukning i Uppsala kommun

För att säkerställa planförslagets skrivningar att "... det är centralt att bygga energieffektiva bostäder och lokaler" bör det skrivas in i FÖPen för Sydöstra förorterna, att minst 90% av alla nya bostäder utformas så att de ska hålla högsta standard för uppvärmning och förbruka högst 15 W/m².

FÖPen anger att byggandet ska vara "resurseffektiv och klimatpositiv". Bostäder som planeras att användas i 50-100 år måste klara dagens högsta krav för energibesparing. Allt annat vore ansvarslöst mot kommande generationer. Energiförbrukningen i samhället måste minska avsevärt för att motverka klimatförändringarna. När kommunen äger mark som ska exploateras med byggnader kan kommunen i markanvisningsavtal med lätthet skriva in att "Passiv-hus-standard" ska uppnås, vilket alltid bör tillämpas.

Miljövänliga byggmaterial

För att säkerställa planförslagets skrivningar att ".. en stadsmiljö som är resurseffektiv och klimatpositiv" bör det skrivas in i FÖPen för sydöstra stadsdelarna, att minst 90% av alla nya bostäder utformas så att de ska konstrueras av trämaterial, förutom i grund och källarvåning.

För att bygga hållbara bostäder behöver byggnadsmaterialen vara så miljövänliga som möjligt. Användningen av betong, som består av kalk och sand, bör begränsas så mycket som möjligt. Träkonstruktioner är ett sätt att lagra kol i byggnader.

Dag- och regnvattenhantering

Förslag: Dagvattensystem vid nybyggnation måste planeras för lokalt omhändertagande. Ingen inblandning av dagvatten i spillvattensystemet. Detta minskar belastningen på reningsverket och förbättrar därmed reningsresultatet. Detta är numera standardförfarande vid byggande av nya bostadsområden.

Nytänkande och innovationer vid planering av nya bostadsområden

Kommunen skriver in FÖPen om "Nytänkande kring de tekniska systemen", "...nya tekniska lösningar för avloppshantering som ingår i ett kretslopp". Helsingborgs stad planerar ett nytt bostads- och verksamhetsområde för 10 000 invånare vid Östra Ramlösa. Det finns från staden och från Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp önskemål om en lokal och kretsloppsanpassad avloppslösning. Dvs lokalt omhändertagande av gråvatten (disk- och duschvatten) och återförande av kväve och fosfor i svartvatten (toa-avlopp) som näring till jordbruksmarker. För närvarande pågår utredning och projektering av detta system som om det byggs blir världens största källsorterande avloppssystem. Uppsala stad har all anledning att ta del av erfarenheterna i Helsingborg vid planering gen av de nya stadsdelarna i södra Uppsala.

Om kommunen verkligen menar allvar med "nyttänkande" bör man i FÖPen skriva in sådana ambitioner enligt nedan:

Gråvatten (disk- och duschvatten) hantering i nya bostadsområden

Förslag: Översiktsplanen bör ange att lokalt omhändertagande av gråvatten från bostäder/arbetsplatser görs inom bostadsområdena. Separata gråvatten-avloppsvattenledningar måste då installeras i bostäderna.

Gråvatten kan användas för bevattning av växtplanteringar, skapa våtmarker med växtlighet och skapa öppna vattenytor i bostadsområdena, för en grönare miljö med livskvalitet. Sådana lösningar har i många år tillämpats t.ex. i Berlin och Norge i flervånings-bostadsområden. Tekniken har redan funnits i många år och minskar belastningen på reningsverket och återför vatten till grundvattnet via markinfiltration.

Svartvatten (toalettavloppsvatten) hantering

FÖPen anger att man ska ha "Kretsloppssystem och en cirkulär hantering av avlopp" och "näringssämnen och gödsel till jordbruk". Uppsala kommun bör ha en vision att skapa långsiktigt hållbara avloppsvattenlösningar i nya bostadsområden, som samtidigt kan avlasta befintligt avloppsreningsverk, som hela tiden får ökat belastning p.g.a. ständig bostadsutbyggnad. Mineral-fosfor som gödningsmedel är också en ändlig resurs, vilket kräver att fosfor i avlopp måste återföras till jordbruket. Sydöstra förortererna är ett sådant lämpligt område.

Flera olika alternativa lösningar finns:

- Urinsorterande toalett-system. Där urin samlas via separat ledningsnät till lagringstankar, som töms av jordbrukare (ev. SLU) för användning som gödningsmedel på åkermark, efter några månaders lagring/hygienisering. Tekniken finns redan sedan många år och tillämpas idag i ett antal skolor och några bostadsområden med radhus eller flerbostadshus i Sverige.

- Svartvatten (hela toa-avloppet) uppsamling via separat ledningsnät, som går till lagring/hygienisering, för senare användning på åkermark som gödning.

Förslag: Uppsala, som vill framstå som en drivande kommun i miljöfrågor, bör i den "fördjupade översiktsplanen för sydöstra förorterna" ange en Vision där man tillämpar, för hela eller delar av nya bostadsområden, en Grå- och Svartvatten hantering där gråvattnet hanteras lokalt och där svartvattnets näringsämnen samlas upp direkt och återförs till jordbruksmark och matproduktion. Därmed sluts kretsloppet för närsalter vid matproduktion.

11. Kommunen skapar fakta innan FÖPen har lagts fram eller har godkänts.

Sist men inte minst vill föreningen lyfta några punkter där vi har fått indikation på att kommunen arbetat med detta projekt innan FÖPen lades fram samt under utställningstiden.

Mot bakgrund av att kommunen tidigare försökt få till en detaljplan ang. väg 255 (tillvägagångssättet kan ifrågasättas) samt att de bestämmande politikerna inte tar hänsyn till våra åsikter menar föreningen att kommunens trovärdighet kan ifrågasättas. Nedanstående punkter kan inte ha skett slumpmässigt.

- Redan år 2016 har en stor del av skogen i södra Sävja gallrats. Området motsvarar cirkeln "Centrala Sävja" på översiktskartan om utbyggnadsetapper på sidan 121 i U-FÖPen. Genom detta område ska spårvagnen och det "kapacitetsstarka kollektivtrafikled" sträcka sig. Idag kan man se husen från skogsvägen vilket man inte kunde innan gallringen.
- Bara två år efter, alltså i den torra sommaren 2018, har naturvärdesinventeringen resulterat i att bedöma områdets biotopkvalité som "påtaligt naturvärde klass 3" - jämför med figur 3 på sida 10 i <https://bygg.uppsala.se/contentassets/f07108ca6de04b8f8420c3129eb51820/fordjupning-inkl-artinventering-sydostra-staden.pdf> . Föreningen ifrågasätter denna inventering mot bakgrund av tidigare gallring, att det var en torr sommar och att skyddade arter (fladdermöss, grodor) saknas i artinventeringen.
- Det sker fortfarande mindre gallringar i skogen i utbyggnadsetapper "Södra Sävja" och "Norra Lunsen". Varför väntar kommunen inte med detta tills FÖPen är antagen och detaljplaner finns på plats? En förstörd biotop är förstörd.

- Skogsvägen längs den befintliga bebyggelsen i södra Sävja har under de senaste åren breddats, marken jämnats och flera parkbänkar med gjuten fundament har installerats. År 2020 har det installerats en ny övergång i början på Blekingevägen nära busshållplatsen "Smålandsvägen". Denna övergång är i dagsläget fyller ingen funktion, men följer precis läget av det blåmarkerade "huvudcykelstråket" i södra Sävja på kartan "Transportinfrastruktur" på sida 92 i FÖPen.

Enligt trafikplaneraren Daniel Fritz har kommunen inga planer på att förbättra cykelinfrastrukturen i Sävja, ändå byggs cykelvägen ut kring Ringmurens förskola.

- Just nu pågår arbeten med dragning/byte av elledningar vid kullarna nära ICA och precis utanför förskolan Ringmurens staket. Enligt arbetarna har dessa ledningar kapacitet att försörja även fler hushåll än de som är anslutna idag. Därmed verkar detta som en förberedning till byggnaden i "Ettapp 1 Östra Nantuna" och "Norra Lunsen 1". Det senare utbyggnaden skulle då förlänga "Västgötaresan" in i skogen och kräver att storleken på förskolans gård minskar (idag finns några tallar ur skogen kvar och förskolan ansluter till skogen).

Föreningen Sydöstra Uppsala

Ca. 900 medlemmar.